

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

CRIME AND PUNISHMENT (AND REPENTANCE?)

בראשית רבה (כב:א)

ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא, לעליונים והתחתונים אתה סובל, ולפשעי אין אתה סובל, ד"א גדול עוני משל אבא, אבא על מצוה קלה עבר ונטרד מתוך ג"ע, זו שהיא עבירה חמורה שפיכת דמים על אחת כמה וכמה גדול עוני, הן גרשת, אתמול גרשת את אבא, ועכשיו את מגרשני הן גרשת אותי היום שמא מפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ וגו'.

אבן עזרא (בראשית ד:ג)

ופי' גדול עוני מנשוא על דעת כל המפרשים שהודה חטאו . . . והטעם, כי זה העונש גדול לא אוכל לסבלו.

רמב"ן (בראשית ד:ג)

בתמיה . . . והנכון בפשט שהוא וידוי. אמר, אמת כי עוני גדול מלסלוח, וצדיק אתה ה' וישר משפטיך, אף על פי שענשת אותי הרבה מאד. והנה גרשת אותי היום מעל פני האדמה – כי בהיותי נע ונד ולא אוכל לעמוד במקום אחד הנה אנכי מגורש מן האדמה ואין מקום למנוחתי, "ומפניך אסתר" – כי לא אוכל לעמוד לפניך להתפלל או להקריב קרבן ומנחה, כי בושתי וגם נבלמתי כי נשאתי חרפת נעורי. אבל מה אעשה כי "כל מוצאי יהרגני" – ואתה בחסדך הרבים לא חייבת אותי מיתה: והענין, שאמר לפניו הנה חטאי גדול והרבית עלי עונש, אבל שמרני שלא אענש יותר ממה שחייבת אותי, כי בעבור שאהיה נע ונד ולא אבנה לי בית וגדרות בשום מקום, יהרגוני החיות, כי סר צלך מעלי. הודה כי האדם איננו נשגב ונמלט בכחו, רק בשמירת עליון עליו:

R. Samson Raphael Hirsch (Bereishis 14:13-14)

עון as a rule means sin and not punishment. Let us take it here too as meaning sin, and the verse would then run: "My sin is greater than I can bear, see today You have driven me etc." This would then give us deep insight into the dark feelings and mind of a criminal, and, at the same time, into the justice of God. "My sin is greater than I can bear." You have shown me how great it is, "You have driven me away today, severed the bond that gave the earth to me as the ground for human beings, and from Your Presence too. I am not to be protected and watched over . . . I must fear that every creature that meets me might kill me." Imagine Cain, begotten in the feelings of קניתי, stamped with the character of קין, brought to crime through קנאה . . . this Cain realizing that he had lost all this, had forfeited all this by his crime. He comes to the realization of his guilt, not by the thought of what he had done to his brother, but by what he done to himself. He is still the same Cain . . . "My sin is too great" says Cain, had I only known that I had murdered my brother that would be bearable, but I did not know that I had thereby murdered myself . . . So Cain did not recognize the sin he had committed as being so much against his brother as being against himself.

רד"ק (בראשית ד:ד)

הן גרשתי אותי . . . זה אדמת עדן הסמוכה לגן כי שם היה אביו ואמו . . . ומפניך אסתר, שקפצת עלי והסתרתי פניך והשגחתך ממני ושמתני הפקר לכל, וכאשר נע ונד בארץ כל מי שימצאני יהרגני אחר שסלקת השגחתך ממני ולא תשמרני

רמב"ן (בראשית ד:כג)

אבל פירוש "כל הורג קין" כפשוטו, שאמר השם, לכן כל אשר יהרוג את קין שבעתים יוקם ממנו, כי אעניש ההורג אותו שבע על חטאתו, כי אני הבטחתי את קין שלא יהרג, בעבור יראתו אותי והתודותו לפני.

בראשית רבה (כב:יב)

ר' נחמיה אמר לא כדינן של רוצחנין דינו של קין, קין הרג ולא היה לו ממי ללמוד, מכאן ואילך כל הורג קין יהרג

אבן עזרא (בראשית ד:טו)

ו"א כי האות קרן. ואחרים אמרו, שנתן חזק בלבו והסיר פחדו ממנו. והנכון בעיני שהשם עשה לו אות עד שהאמין, והכתוב לא גלה האות:

בראשית רבה (כב:יב)

רבי יהודה ורבי נחמיה, רבי יהודה אמר הזריח לו גלגל חמה, א"ר נחמיה לאותו רשע היה מזריח לו הקב"ה גלגל חמה אלא מלמד שהזריח לו הצרעת היך מה דאת אמר (שמות ד) והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות וגו', רב אמר כלב מסר לו, אבא יוסי בן קסרי אמר קרן הצמיח לו, רב אמר עשאו אות לרוצחנים, רבי חנין אמר עשאו אות לבעלי תשובה

R. Samson Raphael Hirsch (Bereishis 14:15)

The opinion of our Sages differ as to the nature of this sign according to whether they take Cain to be a remorseful penitent or the reverse.. But another way of taking it is given in the Midrash ... עשאו אות לרוצחנים ... because Cain's condition is such a depressing one . . . thereby God decreed a striking condition over Cain so that nobody who met Cain would kill him, for evrybody recognised in his distressed condition a greater deterrent sign than his death would be.

בראשית רבה (כב:יג)

ויצא קין מלפני ה', מהיכן יצא, רבי יודן בשם ר' איבו אמר הפשיל דברים לאחוריו ויצא, כגונב דעת העליונה, רבי ברכיה בשם רבי אלעזר ברבי שמעון אמר יצא כמפרים וכמרמה בבוראו, רבי חמא בשם רבי חנינא בר רבי יצחק אמר יצא שמח, היך מה דאת אמר (שמות ד) הנה הוא יוצא לקראתך וגו', פגע בו אדם הראשון א"ל מה נעשה בדינך, א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדה"ר מטפח על פניו, אמר כך היא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע מיד עמד אדה"ר ואמר (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת וגו', א"ר לוי המזמור הזה אדה"ר אמרו ונשתכח מדורו ובא משה וחדשו על שמו מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' וגו'.

מדרש תהלים (מזמור ק)

זה קין, שנאמר ויצא קין מלפני ה' (בראשית ד טו), אמר ר' הונא [בש"ר חנינא] בר יצחק מלמד שיצא שמח, שנאמר ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב (אסתר ה ט), פגע בו אדם הראשון, אמר לו מה נעשה בדינך, א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי